

Boganmeldelse

Peter Ludvig Panum. Det moderne gennembrud i dansk medicin af René Flamsholt Christensen. FADL's Forlag. 2020.

Anmeldt af Britta Hørdam, Seniorforsker, ph.d.

Derfor er Dr. Peter Ludvig særligt aktuel nu!

Epidemi versus folkesundhed har været omdrejningspunkt for især ældre mennesker det seneste år.

Da coronaen ramte Danmark, måtte vi alle gå hjem og blive der, indtil sundhedsmyndighederne kunne komme med en pandemi-plan. Da det er en ukendt virus, der spredes, er isolation, hygiejne, fysisk afstand og få kontakter den kur, vi må bruge.

I skrivende stund er der nu gennemført en omfattende vaccination i befolkningen, der blev iværksat ud fra deisen, at fordi ældre er de mest sårbare, må befolkningen vaccineres efter fødselsår. Man vaccinerede derfor de ældste først for at undgå, at de mest udsatte og sårbare kunne blive en gruppe med høj dødelighed.

Denne biografi om Panum falder tilfældigvis sammen med 200 års dagen for hans fødsel og pandemien, hvilket ingen jo kunne vide på forhånd. Dette giver en ekstra aktualitet til at læse denne interessante og berigende bog.

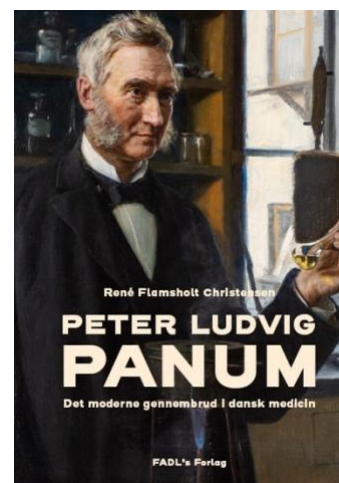
Panum

19. december 2020 er P. L. Panums 200 års dag. Han har lagt navn til Panum Institutet, og han huskes for sin udredning af mæslinger under en epidemi på Færøerne i 1846. En indsats, der giver mening helt op til nutidens epidemiologi og folkesundhed.

Hvilken viden og aspekter af Panums medicinske bedrifter er de vigtigste fra et nutidigt synspunkt?

Aktuelt dynamikken ved de store infektionssygdomme, som lægerne og andre sundhedsfaglige med skiftende held altid har forsøgt at bekæmpe. Af disse er tuberkulose den mest dødelige infektionssygdom. Ca. 1 mia. mennesker er døde af tuberkulose i de 10.000 år, forskerne har fundet tegn på sygdommen i skeletter.

De store infektionssygdomme kom tilsyneladende alle fra et bestemt sted. Tuberkulose, og langt senere mæslinger, kom fra Mellemøsten, kolera fra Indien, syfilis nok fra Amerika med Columbus' besætning, og COVID-19 fra Kina.

Det vigtigste at huske ved 200-års jubilæet, er indsatsen mod virusinfektionen mæslinger, hvor Panum tilskrives æren af at påvise sammenhængen mellem epidemiologi og mikrobiologi under mæslingeepidemien, hvor smitteopsporing og -stop blev iværksat.

I 1968 blev Det Lægevidenskabelige Fakultet opført til de prækliniske fag og opgaven blev at finde et navn til bygningen. Navnet blev Panum, og man udskrev en konkurrence med det formål at vise Panums betydning.

Panum indførte en moderne lægevidenskabelig tankegang og praksis i medicinstudiet. Panums bidrag til lægevidenskabens fremgang i Danmark var den eksperimentelle tilgang til fysiologiske spørgsmål om sundhed og sygdom. Panums forskning i fysiologi havde fokus på respiration, ernæring, stofskifte, forrådnelse og blodtransfusion. Panum og hans efterfølgere skabte en dansk skole for den eksperimentelle fysiologi og patologi, der er fortsat langt op i det 20. århundrede.

Modstanden mod fremskridt af lægekunsten var stor, og Panums erfaringer bekræfter, hvor svært det er at ændre etablerede holdninger til især håndteringen af infektioner. Det betød, at tiltag mod kolera blev ophævet af de danske myndigheder i 1852, året før den store epidemi i København, med den begrundelse, at der ikke var evidens for smittefare, fordi kalken i undergrunden ville tillade et 'hurtigt og fuldstændigt afløb' af de legemsvæsker, som ansås for medvirkende til smitten.

Panum-biografien er spændende og indlevende om datidens Europa, hvor det store billede af lægevidenskabens Europa rammes af epidemier, intriger, krige og videnskabelige gennembrud beskrives. Det er vigtig viden for alle sundhedsfaglige grupper som fælles reference.